

ESGLÉSIES CRISTIANES EVANGÈLIQUES O PROTESTANTS

església evangèlica de Filadèlfia

**ESGLÉSIES CRISTIANES
EVANGÉLIQUES O
PROTESTANTS**

església evangèlica de Filadèlfia

Esquema de la celebració

A l'Església Evangèlica Filadèlfia, els oficis fúnebres solen tenir l'esquema següent:

1. Benvinguda

2. Litúrgia de la Paraula

3. Predicació

4. Comiat i últimes paraules de consol

Dins de les esglésies derivades o que s'identifiquen amb els principis de la Reforma hi ha una important varietat de formes de celebracions litúrgiques o religioses per als funerals, cultes o oficis religiosos de comiat de les restes mortals dels fidels d'aquestes esglésies cristianes. No obstant això, la majoria de les celebracions, encara que poden oferir una aparença formal diversa, en realitat segueixen certs patrons litúrgics o formals que són molt semblats entre ells. Sobre aquests principis religiosos o patrons que evidencien una mateixa fe es construeixen els diferents oficis religiosos que s'adapten en les seves formes a les diferents cultures o tradicions religioses i socials. Nosaltres hem triat tres models:

- ◊ L'ofici fúnebre o culte de comiat elaborat conforme a un Programa Contemporani, a partir dels costums i les tradicions de les esglésies evangèliques que no disposen de litúrgia oficial.
- ◊ L'ofici de sepultura per a adults (programa tradicional) que figura en el llibre de litúrgia de l'Església Espanyola Reformada Episcopal (IERE) pertanyent a la Comunió Anglicana.
- ◊ El culte fúnebre que ha estat elaborat tenint en compte els costums i peculiaritats de l'Església Evangèlica Filadèlfia, els fidels de la qual pertanyen majoritàriament a l'ètnia gitana.

A través del contingut de les següents fitxes, es manifesta un acostament a la fe cristiana viscuda des de les comunitats de fe evangèliques, anglicanes i protestants i a les seves creences respecte de la circumstància de la mort i de la vida eterna.

Per concloure, s'inclou també en aquesta introducció una informació esquemàtica general sobre alguns costums i creences que incideixen o tenen relació amb els oficis religiosos i funerals, amb la finalitat de posar en relleu alguns assumptes delicats o que han suscitat algun problema, de cara a què es puguin arbitrar mitjans per evitar-los o superar-los, facilitant d'aquesta manera als usuaris l'accés a un servei públic i que, al marge que es faciliti per mitjà d'entitats públiques o privades, se'n garanteixi la prestació en les mateixes condicions de dignitat, qualitat i igualtat, a tots els ciutadans.

Costums i recomanacions sobre les vetlles i els oficis religiosos

La vetlla i els funerals són actes de consol i acompanyament als familiars i éssers estimats del difunt. També són moments de comiat de les restes mortals, però no pas de l'ànima, que ja ha partit i s'està en presència de Déu, sense que es prevegi intercessions ulteriors de cap mena.

Si es tracta de persones rellevants per a la comunitat, també se celebren cultes corpore insepulto a l'església o cultes en record seu després d'haver transcorregut uns dies o setmanes del sepeli.

No són apropiats: els actes, intercessions i pregàries per la seva ànima.

Als recordatoris fúnebres s'ha d'evitar fer servir expressions com ara: "preguem per la seva ànima" o altres frases en les quals s'al·ludeix a la intercessió de la Verge o els Sants. Són apropiats l'ús de textos bíblics i promeses de Déu sobre la vida eterna.

El taüt disposarà eventualment de la imatge d'una creu, encara que és preferible que no incorpori cap imatge simbòlica. La instal·lació d'una representació de Crist crucificat al taüt s'ha de consultar prèviament. A Espanya no sol plantejar problema que el taüt estigui obert durant la vetlla, encara que en alguns llocs i en altres països allò que és habitual és que el fèretre estigui tancat i al damunt o al costat s'hi posa una fotografia del finat. D'aquesta manera es potencia que l'últim record sigui una imatge recent de quan estava viu.

Capelles per al culte fúnebre. Recomanacions i costums

Es podran fer servir les capelles existents als cementiris o tanatoris públics o privats amb independència que aquests locals estiguin consagrats o sense consagrar. Per als evangèlics el sagrat és l'acte religiós o de culte, i no es dóna importància a l'espai on té lloc. Per aquesta raó, també es poden utilitzar altres dependències encara que no estiguin dissenyades específicament per a l'ús religiós, sempre que siguin dignes o adequades per realitzar-hi oficis religiosos.

Les capelles dels tanatoris, sempre que sigui possible, estaran preparades per a un ús multiconfessional. Preferentment seran sòbries en la seva ornamentació, sense imatges ni sagraris. Quan hi hagi sales de diferents grandàries i ornamentació, el més aconsellable és mostrar les dependències existents a la família, perquè pugui triar aquella que li sembli més adequada. En ocasions, es triarà aquella sala que, pel seu aforament, s'ajusti més a l'expectativa del nombre d'assistents esperats al sepeli, encara que això signifiqui realitzar l'acte en una sala consagrada i ornamentada per al culte catòlic. En altres ocasions, s'optarà per sales de menor grandària neutres pel que fa a la seva ornamentació religiosa.

Es considera molt ofensiu i discriminatori impedir l'ús d'una capella d'un tanatori públic amb l'excusa que és un lloc únicament catòlic o consagrat per a l'ús d'aquesta confessió. Si es donés aquesta circumstància, hi hauria d'haver un altre espai amb la mateixa capacitat i amb els mateixos serveis i qualitats a la disposició d'altres confessions. El fet que la confessió protestant sigui minoritària a Espanya no significa que la família i amics del difunt hagin de ser tractats distintament als creients de la confessió majoritària. Els protestants espanyols som molt sensibles respecte a això perquè venim d'un passat històric pròxim en què els morts no podien ser enterrats als cementiris públics, o eren inhumats d'amagat o en condicions desfavorables.

Per això, és molt important que els serveis es prestin en condicions d'igualtat i dignitat.

També resultaria ofensiu, per no ser un tracte neutral, que fossin sacerdots catòlics els qui en la pràctica, guardessin i disposessin de les claus dels locals per a cerimònies fúnebres i, per aquesta raó, fossin ells els qui, amb la seva millor voluntat, donessin accés a les dependències, assenyalessin el temps per a l'ús religiós a altres religions, o fins i tot, pretenguessin cobrar de les empreses funeràries els serveis religiosos realitzats en una capella pública o municipal per part d'altres confessions.

Imatges religioses

No és costum incloure imatges de Crist o la verge o sants a les capelles evangèliques. Algunes comunitats anglicanes o luteranes inclouen una imatge de Crist crucificat, però la majoria utilitzen, únicament, el símbol de la creu, i cobreixen les parets amb algun text bíblic. Quan en una capella disponible hi hagi imatges, és aconsellable habilitar un sistema per cobrir-les, i s'ha de consultar la família sobre les seves preferències respecte de l'oportunitat de fer-ho o no.

L'Església Evangèlica Filadèlfia té el seu origen a Espanya l'any 1965, moment en el qual un grup de gitanos espanyols comença la predicació de l'Evangeli entre el seu poble, després d'haver conegut el moviment pentecostal francès que es va originar el 1950. L'Església Evangèlica Filadèlfia, que va prendre el seu nom d'una de les esglésies fidels citades en l'Apocalipsi, comparteix amb les Esglésies pentecostals i carismàtiques l'exercici dels dons carismàtics i l'èmfasi en la lloança i adoració. En l'actualitat, és una Església d'implantació nacional amb circumscripcions territorials a càrrec de responsables de zona.

Així és que, majoritàriament, els membres de l'Església Evangèlica de Filadèlfia són gitanos i mantenen de manera molt arrelada els costums propis del seu poble i cultura. No obstant això, aquests costums es van ajustant a les pràctiques esmentades a la Bíblia.

Un dels trets distintius de les comunitats pertanyents a l'Església d'Evangèlica de Filadèlfia és la freqüència en la periodicitat dels seus cultes i reunions que sol ser diària; això potencia la proximitat entre el pastor i la seva comunitat. Per aquesta raó, l'habitual és que els feligresos hagin estat acompanyats pel ministre de culte o pastor durant tot el procés de malaltia, fins a la fi dels seus dies.

Davant la mort d'un concitadà, és habitual la presència de familiars i amics que vetllen el cos fins al moment de la sepultura.

En el cas de membres actius de la congregació, també és habitual la presència d'algun representant de l'Església, de companys i germans de la comunitat.

Quan el difunt és un gitano que no ha estat membre de l'Església Evangèlica Filadèlfia, l'ofici fúnebre inclou els mateixos actes que si es tractés d'un creient, llevat que no es fa referència a la vida espiritual de la persona que ha mort, però en certes ocasions es pot al·ludir a la seva projecció com a persona, és a dir, com a bon pare, bon espòs, bon familiar, etc., desenvolupant la idea precisa que tots formem part de la voluntat de Déu.

La celebració funerària, normalment i de preferència, es realitza mitjançant un culte al temple o, sinó, al mateix cementiri o al tanatori, si el difunt s'hi troba i sempre que es permeti la vetlla durant tota la nit. Correspon a la pròpia família l'opció pel lloc, segons les possibilitats existents de traslladar la persona morta al temple per oficiar el culte de comiat. En aquells casos en els quals no sigui possible, es porta el cos al cementiri directament i allí s'hi fan les exèquies. La celebració religiosa ha de tenir lloc abans de la col·locació del fèretre al nínxol.

Creences bàsiques sobre la mort i el més enllà

Les creences sobre la mort i el més enllà són molt similars a les d'altres esglésies cristianes, però amb matisos. Quan hom marxa o parteix va al paradís, però no està en la glòria plena. Els que no reconeixen a Crist van al seol, en hebreu, a l'hades en grec o, en llatí, l'infern.

El dia de la resurrecció dels morts, els cristians recuperen el seu cos però transformat, tal com diu Sant Pau. Llavors s'entra en la plenitud, perquè la Bíblia diu que serem reis i regnarem amb Crist i els sacerdots. Jesús diu que serem el cos i Ell serà el cap, amb la qual cosa representa la unitat. També parla que, a les noces de l'Anyell, hi haurà guardons

Introducció i desenvolupament de la celebració

1. Benvinguda i pregària

1.1. Paraules de benvinguda

L'ofici religiós sempre està dirigit pel pastor de l'església, el qual pot convidar a algun familiar de la persona difunta i donar-li la possibilitat de transmetre un missatge d'orientació, si és pastor.

La salutació s'orienta a predisposar els assistents per a la pregària i el culte a Déu.

En tota la celebració és molt important tenir en compte el vocabulari; no se sol dir, per exemple, que la persona ha mort, sinó que ha partit o ha marxat.

1.2. Lectura per a la pregària

Un exemple de lectura per a la pregària de benvinguda és la Primera carta de Sant Pau als Tessalonicencs.

Lectura de la Primera carta de Sant Pau als Tessalonicencs 4, 13-18

"Tampoc volem, germans, que ignoreu respecte dels qui dormen, perquè no us entristiu com els altres que no tenen esperança. Perquè si creiem que Jesús va morir i va ressuscitar, així també Déu portarà amb Jesús als qui van dormir en ell. Per la qual cosa us diem això en paraula del Senyor: que nosaltres que vivim, que haurem romàs fins a la vinguda del Senyor, no precedirem als qui dormiren. Perquè el Senyor mateix amb veu de comandament, amb veu d'arcàngel, i amb trompeta de Déu, descendirà del cel; i els morts en Crist ressuscitaran primer. Després nosaltres els que vivim, els que hàgim romàs, serem arrabassats juntament amb ells en els núvols per rebre al Senyor en l'aire, i així serem sempre amb el Senyor. Per tant, encoratgeu-vos els uns als altres amb aquestes paraules."

1.3. Pregària

Seguidament, cadascun dels pastors assistents adreça una pregària a Déu.

L'oració és lliure, és a dir, no està basada en la lectura de textos o pregàries confeccionades prèviament sinó que, més aviat, consisteix en un diàleg amb Déu en el qual reconeixem la seva majestat i expressem el que hi ha en el nostre cor amb l'expectativa que Déu també ens parli durant el culte. Per tant, en la pregària, cada persona que hi intervé expressa lliurement allò que considera apropiat per a aquest moment. Les oracions solen tenir un contingut d'ànim, de bàlsam i de força davant el dolor que produeix la separació.

2. Litúrgia de la Paraula

Després de les paraules de benvinguda, el pastor, pel fet de conèixer la vida espiritual d'aquell que ha partit, és l'encarregat de portar el missatge d'encoratjament a tots els presents i, en qualsevol cas, pot convidar a un altre ministre a la celebració del culte per fer la lectura bíblica, que se sol centrar en textos com el que segueix:

Lectura de l'Evangeli de Joan 11, 25 - 44

"Li diu Jesús: Jo sóc la resurrecció i la vida. Qui creu en mi, encara que mori, viurà; i tot aquell qui viu i creu en mi, no morirà mai més. ¿Ho creus, això? Ella li respon: Sí, Senyor: jo crec que tu ets el Messies, el Fill de Déu, el qui havia de venir al món. Havent dit això, Marta se'n va anar a cridar la seva germana Maria i li digué en veu baixa: El Mestre és aquí i et crida. Ella, en sentir-ho, s'aixecà corrents i anà a trobar-lo. Jesús encara no havia entrat al poble, sinó que era a l'indret on Marta l'havia trobat. Els jueus que eren amb Maria a casa per donar-li el condol, quan veieren que s'aixecava corrents i sortia, la seguiren, pensant-se que anava al sepulcre a plorar. Maria va arribar on era Jesús i, en veure'l, se li llançà als peus i li digué: Senyor, si haquessis estat aquí, no s'hauria mort, el meu germà.

Quan Jesús veié que ella plorava i que ploraven també els jueus que l'acompanyaven, es va commoure interiorment i es contorbà. Llavors preguntà: On l'heu posat? Li diuen: Senyor, vine i ho veuràs. Jesús començà a plorar. Els jueus deien: Mireu com l'estimava. Però alguns replicaren: Ell, que va obrir els ulls al cec, ¿no hauria pogut fer que aquest home no morís? Jesús, commogut altra vegada, va arribar al sepulcre. Era una cova tancada amb una llosa. Jesús digué: Traieu la llosa. Marta, la germana del difunt, li diu: Senyor, després de quatre dies, ja deu fer fortor. Li respon Jesús: ¿No t'he dit que, si creus, veuràs la glòria de Déu? Llavors van treure la llosa. Jesús alçà els ulls i digué: Pare, et dono gràcies perquè m'has escoltat. Ja sé que sempre m'escoltes, però ho dic per la gent que m'envolta, perquè creguin que tu m'has enviat. Havent dit això, cridà amb tota la força: Llàtzer, surt a fora! I el mort sortí, lligat de peus i mans amb benes d'amortallar, i la cara lligada amb un mocador. Jesús els diu: Deslliqueu-lo i deixeu-lo caminar."

3. Predicació

Després de la lectura, el pastor sol fer una efusiva predicació, que s'intenta que no sigui gaire llarga, (al voltant d'uns 15 o 30 minuts) basada en el text llegit en la Litúrgia de la Paraula o comentant-lo.

Normalment, no es parla del difunt durant la predicació, sinó que se sol centrar en la Paraula de Déu. La raó d'això és que la persona ja ha partit i està en mans de Déu. Per tant, no ens correspon a nosaltres jutjar aquesta persona, ni esmentar res, atès que el judici és un tema personal reservat a Déu.

En el cas que la persona sigui coneguda per ser molt bona cristiana, es pot fer referències a la seva vida com a cristià, els mèrits aconseguits a l'església, les seves qualitats com a creient, allò que ha representat per a la seva comunitat, etc.

4. Comiat i últimes paraules de consol

El mateix pastor que s'ha encarregat de la introducció, agraeix l'assistència i formalitza el comiat mitjançant una pregària d'acompanyament, expressada de forma lliure, de manera similar a l'oració de la introducció.

Altres textos possibles

Durant la celebració, es poden afegir altres textos de la Bíblia que tria el predicador. Posem l'exemple d'un text d'ús habitual.

Lluc 16: 19-31. Paràbola del ric i Llàtzer

"Hi havia un home ric que portava vestits de porpra i de lli i celebrava cada dia festes esplèndides. Un pobre que es deia Llàtzer s'estava ajagut vora el seu portal amb tot el cos nafrat, esperant de satisfer la fam amb les engrunes que queien de la taula del ric; fins i tot venien els gossos a llepar-li les nafres. El pobre va morir, i els àngels el portaren al costat d'Abraham. El ric també morí i el van sepultar. Arribat al reialme de la mort, enmig de turments, alçà els ulls i veié de lluny Abraham, amb Llàtzer al seu costat. Llavors va exclamar: Abraham, pare meu, tingues pietat de mi i envia Llàtzer que mulli amb aigua la punta del seu dit i em refresqui la llengua, perquè sofreixo terriblement enmig d'aquestes flames. Abraham li respongué: Fill, recorda't que en vida et van tocar béns de tota mena, mentre que Llàtzer només va rebre mals. Ara, doncs, ell troba aquí consol i tu, en canvi, sofriments. A més, entre nosaltres i vosaltres hi ha oberta una fossa tan immensa, que ningú, per més que vulgui, no pot travessar d'aquí on som cap a vosaltres, ni d'on sou vosaltres cap aquí. El ric va insistir: Llavors, pare, t'ho prego: envia'l a casa del meu pare, on tinc encara cinc germans. Que Llàtzer els adverteixi, perquè no acabin també ells en aquest lloc de turments. Abraham li respongué: Ja tenen Moisès i els Profetes: que els escoltin. El ric insistí encara: No, pare meu Abraham, no els escoltaran. Però si un mort va a trobar-los, sí que es convertiran. Abraham li digué: Si no escolten Moisès i els Profetes, tampoc no els convencerà cap mort que ressusciti."

Objectes de celebració i significat

No s'utilitza cap objecte especial. L'únic amb què es compta són les corones que posen les funeràries.

Vocabulari bàsic

Culte

Amb aquesta paraula ens referim tant al recinte on es reuneixen els fidels de l'Església de Filadèlfia diàriament per a les seves celebracions com al servei religiós que es porta a terme al temple.

Dol

És una manifestació pública de respecte i d'amor envers el difunt, que assumeixen tant els homes com les dones. El dol és observat per la família i també per alguns afins; es considera molt important mantenir el respecte d'aquesta norma i tradició.

Música durant la cerimònia funerària

Durant aquest acte no s'utilitzen instruments musicals per raó del dol de la família. En alguns llocs i en certs casos, en funció del criteri de la família, es poden incloure cants durant l'ofici religiós, però en aquest cas, sense acompanyament musical. A posteriori, ja sense el cos present i els dies successius al sepeli, es permet la música durant el culte, però molt espiritual i discreta, per respecte.

Segons la tradició gitana, per amor i respecte al difunt, no està ben considerat que les persones que porten dol escoltin música.

Oracions recitades

No és habitual recitar el pàrenostre, perquè és un text escrit que es considera com un model de pregària. Aquest text ha d'inspirar les pregàries dels cristians que s'han d'expressar lliurement, no d'una manera ritual o inamovible sinó amb el cor.

Partir (o marxar)

Terme utilitzat com a expressió de la defunció. Entre la comunitat gitana, no és habitual fer servir el terme "morir".

Predicació

Paraules que el pastor adreça als fidels.

Resurrecció

Un aspecte fonamental en la fe del cristià que ha de ser conegut i aprofundit per tot creient.

Aquesta fitxa forma part del manual *Duellum: no tan sols. Guia sobre celebracions funeràries de creences i conviccions*. Per a més informació, pot consultar el manual a:

Direcció General d'Afers Religiosos: www.gencat.cat/afersreligiosos

Grup Mémora: www.memora.es/

Associació UNESCO per al Diàleg Interreligiós: www.audir.org